

BOCSKAI ISTVÁN ÉS KORA

(TÖRTÉNÉSZKONFERENCIA, MISKOLC, 2006. ÁPRILIS 19–20.)

2004 és az utána következő két esztendő a magyar koraújkorral foglalkozó történészek számára Bocskai István fejedelem felkelésének a 400. évfordulója jegyében telt el. Megemlékeztek róla a hajdúvárosok, a református egyház, Szerencs városa és Erdély is. A Magyar Tudományos Akadémia ünnepi ülése ez év tavaszán volt.

A Miskolci Egyetem Magyar Középkori, Kora Újkori és a Történelem Segédtudományai Tanészékének oktatói már több mint négy éve döntöttek úgy, hogy egy nemzetközi történészkonferenciával emlékeznek a fejedelem halálának évfordulójára.

Bár a miskolci történelem szak oktatóinak a kutatásai sok ponton érintkeznek a témával, a Miskolci Egyetem azért is tekintette fontos feladatának a megemlékezést, mert a Bocskai István számára oly fontos két helység, Kassa és Szerencs között található Miskolc városa. A régió tehát, ami otthont ad az egyetemnek, számos helyszín révén érdekelt volt Bocskai felkelésében. Méltó volt tehát erről megemlékezni ezzel is szorosabbra fűzve a város és egyeteme kapcsolatát.

A konferencia szervezésében részt vett a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottságának Történelemtudományi és Néprajzi Szakbizottsága is.

A konferencia elsődleges célja az volt, hogy az előadások ne csupán tisztelgő megemlékezések legyenek, hanem valós kutatásokon alapuló új eredményeket foglaljanak össze és tárjanak a szakma és az érdeklődők elé.

Az előadók többsége folyamatosan kutatja Bocskai korát, ráadásul éppen azokat a területeket, amelyek nem kifejezetten a szabadságharc történetének a leírására irányulnak. Így Bocskai és családja történetét, a fejedelem udvarát, annak a felépítését, valamint a korszak társadalmának különböző aspektusait.

Az eredeti tervek szerint némileg grandiózusabb tudományos megemlékezés az anyagiak manapság tapasztalható hiánya miatt a korábbi háromról két naposra szűkült a szervezés négy esztendeje alatt, ám még ebben a konferenciákra nézve nem túl bőségesnek nevezhető időszakban is hálásak vagyunk azoknak a szponzoroknak, akik méltónak találták az ügyet a támogatásukra.

Miskolc város önkormányzata és személy szerint Fedor Vilmos, Miskolc alpolgármestere például rögtön felkarolta a rendezvényt csakúgy, mint a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Közgyűlés is. A résztvevők elszállásolásában és vendégül látásában mind Bessenyei Lajos, a Miskolci Egyetem rektora, mind pedig Fazekas Csaba, a Bölcsészettudományi Kar dékánja támogattak minket. A helyi Unio-Coop üzletlánc segítségével szintén nagyon fontos volt ahhoz, hogy valóban minden a helyére kerüljön, ami a szervezést illeti. A történelem szak PhD-hallgatói és demonstrátorai, valamint lelkes hallgatói minden apró szervezési kérdésben szinte éjjel nappal a vendégek rendelkezésére álltak. Itt szeretném megköszönni Mlakár Zsófiának és Puskár Anettnek, valamint Kondai Róbertnek és Scheinring Endrének az önzetlen segítséget.

A Bocskai István és kora konferenciára örvendetesen sok helyről jelentkeztek előadók. A hazai felsőoktatási intézmények és kutatóhelyek történészei mellett Oroszországtól Románián keresztül Olaszországig számos egyetemről és intézetből érkeztek jelentkezések.

A két nap során három szekcióban tizenöt előadás hangzott el. Az első szekció Bocskait az embert, a politikust, a fejedelmet állította a figyelem középpontjába. Péter Katalin professzor-asszony, az MTA Történettudományi Intézetének főmunkatársa Bocskai egyik legközelebbi munkatársának, Illésházy Istvánnak a karrierjét elemezte. Ugyanezt tette Papp Klára, a Debreceni Egyetem Történettudományi Intézete igazgatója Csáky István pályájával kapcsolatban. Oborni Teréz Bocskai István szerepét elemezte az Erdélyi Fejedelemség újjáalakulásában valamint 17. századi politikai irányultságaiban.

A kassai fejedelmi udvar társadalmát, személyi összetételét Jeney-Tóth Annamária debreceni levéltáros mutatta be jelenleg is futó kutatásai eredményeit felhasználva. A Bocskai-család kapcsolati hálóját Horn Ildikó, az ELTE tanszékvezető docense rajzolta föl a hallgatóságnak. A második szekció a korszak irodalomtörténeti valamint teológiatörténeti, egyháztörténeti kérdéseit boncolgatta.

Amedeo Di Francesco nápolyi professzor a Bocskaival kapcsolatos toposzokra hívta fel a figyelmet, Simone Di Francesco, a fiatal olasz doktorandusz pedig egy olasz történeti munka Bocskai-vonatkozásait taglalta. Szabó András, a Károli Egyetem irodalomtörténésze a Bocskaira vonatkozó és a családdal kapcsolatos korábbi tévedéseket kívánta eloszlatni. Nagy Gábor miskolci adjunktus, aki Isthvánffy munkásságának a sajtó alá rendezését, kritikai kiadását végzi, valamint egy Isthvánffy-monográfián dolgozik, a hatalmas történeti mű keletkezési idejével foglalkozott és a felkelésre utaló elemeit tárta a hallgatóság elé. Dienes Dénes sárospataki egyháztörténész professzor a fejedelem kegyességét elemezve arra a határozott álláspontra helyezkedett, hogy Bocskai egy nagyon tudatos predestináció-hívő református volt, és hogy ő, és nem pedig lelkésze, Alvinczy Péter fogalmazta végrendeletének ezzel kapcsolatos sorait.

A harmadik szekció a korszak társadalomtörténeti kérdéseivel foglalkozott. Egyed Ákos kolozsvári professzor a székelyek szerepéről beszélt Bocskai István erdélyi fejedelemmé választásában. A székely társadalom Bocskai-kori állapotát, sajátosságait vizsgálta Balogh Judit miskolci adjunktus előadásában. A másik, talán még inkább Bocskaihoz köthető katonatársadalom, a hajdúság volt a témája Gyulai Éva miskolci egyetemi docensnek, aki a hajdúságnak adott címeradományokat elemezte. A lengyel történelem és a lengyel-magyar kapcsolatok kutatója, Gebei Sándor, az egri főiskola tanszékvezetője a hajdú és kozák társadalmak felépítése és viselkedése között mutatkozó ellentéteket és párhuzamokat mutatta be.

A három szekció előadásait és vitáit a szervező bizottság elnökének, Bessenyei József miskolci professzor mondatai zárták, aki a konferencia kezdetén köszöntő szavaival el is indította a munkát. Zárszavában megköszönte az előadók alapos filológiai precizitását, kutatómunkáját és bejelentette a konferencia anyagának egy kötetben való megjelentetését, amely reményeink szerint még az év folyamán napvilágot láthat.

A konferencia szerves folytatása volt a Miskolci Egyetem történészei által eddig szervezett tudományos üléseknek és terveink szerint folytatni fogjuk abban a reményben, hogy egyre fontosabb tudományos műhellyé váljon a Miskolci Egyetem történettudományi tanszékeinek közössége.

V. Balogh Judit